

braaf dat men als bezwaarde tot taak had zijn „bezwaren alsnog in de kerkelijke weg aanhangig te maken" en daarbij zich moest wachten voor „wijze van optreden en spreken" waardoor de „kerkelijke gemeenschap" in gevaar werd gebracht, waarachter zij goed synodocratisch lieten volgen „zulks ter beoordeeling van de erbij betrokken vergadering", waarmede plein-pouvoir was gegeven zelfs aan de meest corrupte vergadering, die er ooit mocht komen of zijn. Voor hen bestond er geen kerkelijke weg, waarop kerkelijke samensprekingsplicht hen riep tot arbeiden met de broeders in het kerkverband. Terwijl zij bij degenen die ook hen eens betitelden als verkeerde leidslieden, de ernstige zaak te berde brachten, „of het in de jaren voor en tijdens het conflict in onze kerken niet heeft ontbroken aan den drang der liefde, om elkaar ondanks onderlinge verschillen vast te houden", zagen zij er blijkbaar geen been in om zelf van hun kant nu door een duidelijke actie hen los te laten, met wie zij nu deze jaren als broeders in den Heere vereenigd waren in de kerk des Heeren, zoodra maar hun ingedijende formulaties de hooge goedkeuring ginds hadden verkregen. Zoo werd dit geen kerkelijke hereeniging maar een persoonlijke terugkeer tot de synodocratie. En het past dan ook volkomen op het karakter van deze onderhandelingen, dat vervolgens ter Synode te Den Haag die terugkeer van de dwalenden tot de in dezen principieel niet dwalende kerk werd geregeld, voor deze zes en voor degenen, die hun voorbeeld zouden willen volgen. Over hun hoofden werd over hun verleden zonder hun tegenspraak in hun bijzijn het veroordeelende vonnis uitgesproken toen prof. dr K. Dijk één der Deputaten ter Synode-vergadering in Den Haag het blijkens het verslag in Scheps onomwonden uitsprak: „In den stap, dien de broeders deden, ligt de erkenning, dat, al meenden zij de dingen juist te zien, zij niet hadden mogen breken met de Geref. kerken". Zij erkenden scheurmakers te zijn geweest, verkeerde leidslieden, die revolutie hadden bedreven en daarom ook al dien tijd niet waardig waren geweest te zijn erkend als ambtsdragers in Gods kerk.

Doch ook op het onzedelijk karakter van de woorden en handelingen van deze rapporterende Deputaten en de hun beleid goedkeurende Synode moet het licht vallen. Prof. dr Dijk moge dan wel in de discussie ter Synode duidelijke referentie hebben gedaan aan de waardeering van het kerkverbrekend optreden der zes samensprekers, in het rapport van deputaten zelf wordt dienaangaande wijselijk (?) gezweven. Men treft b.v. het woord schorsing en afzetting niet aan in het verslag van dit Rapport aan de pers gegeven.

En voorts bestond men het zonder nadere explicatie of rectificatie mannen, die men voordien schriftelijk had aangewezen als „verkeerde leidslieden", wier gemeenschap „een revolutionaire beweging" werd genoemd, die „de gemeente des Heeren verwoest" nu in hun gemeenschap met den naam „KERK" te vereeren. Wat dat voor een kerk is, die de gemeente des Heeren verwoest en wat dat voor ambtsdragers zijn in die kerk, die niet als wettige ambtsdragers in Gods kerk mogen worden erkend en ontvangen, hebben zij er helans niet bij gezegd. Ook dit werk van Deputaten en van de hen dechargeerende en bevestigende Synode verdient geen andere kwalificatie dan ONZEDELIIK.

Aangezien uit niets de juistheid van dezen terugkeer tot de Synodocratie is gebleken, terwijl de beide ingedijende formules o.l. alleen maar minstens even radicale verwerping verdienen als de Vervangingsformule en wat erom heen hangt, kunnen wij voor onszelf niet anders concluderen dan dit: Zoo was er de loslating van de gemeenschap met de Kerk des Heeren van een zestal mannen, die de gemeenschap gingen zoeken met hen, die Christus in Zijn kerkvergaderend werk hebben tegengestaan en voortgaan tegen te staan in de voltrokken en gehandhaafde uitstootting uit het ambt van hen, die door Hem geroepen waren tot de bediening van het heilig Evangelie en van het hoeden en regeeren van de kudde des Heeren. Zoo bedierven ook in 1950 kwade samensprekingen goede zeden.

P. GROEN.

*• Kalamazoo-Meppel

Ten vervolge op wat we onder dit opschriftje bespraken, nog even dit.

De Y. K. Vellenga (synodocr.) brengt tegen wat wij over het „aanbod" schreven (Heldelb. Cat., II) geen bezwaar in. Maar, nog steeds bezig met de vraag, of God niet een genadige gezindheid jegens ALLE menschen heeft, stelt hij me nog een vraag, waarop ik gaarne antwoord. Als Christus Jeruzalem aanspreekt met het beeld van een hen, die haar klekens bijeenvergaderen wilde onder de vleugels, terwijl ze niet wilden, is dan de aanwending van dit beeld geen bewijs van Gods genadige gezindheid jegens alle geroepenen?

Nu zou ik kunnen aanvoeren: het ging in dit debatje over Gods genadige gezindheid jegens alle menschen, dus in dit geval ook tegenover de Romeinen, Pontius Pilatus, Herodes, den antichrist. Als de V. zegt: „Jegens alle menschen", dan houden we hem graag aan dat woord. En wij vinden het dan niet heelmaal ter zake, als hij zoo met nadruk zich beroept op een daad van Christus tegenover hen, die allemaal destijds nog lid van de eene heilige algemeene messiaansche kerk waren. Want het probleem wordt dan verlegd tot het terrein der roeping, als middel in de administratie van de genade.

Maar na deze opmerking, willen we graag de V. antwoorden. Hij zegt, dat hij de vraag al eens eerder gesteld heeft, zonder antwoord te krijgen. Inderdaad: we dachten aan het bovenstaande. Maar wij willen nu wel zeggen, dat we er ongeveer zoo over denken als Calvin. Die zegt, C.R., 45, 642, en vooral 643: dat hier de toorn aan het woord is (indignatio); dat tusschen de stad en haar leiders verschil gemaakt wordt; en dat haar een bitter verwijt (exprobatio) gemaakt wordt. Duidelijk onderscheidt Calvin tusschen den verzoeningsdienst en de verborgen gezindheid Gods, waarover de tegenstanders der particuliere genade hem lastig vallen. Calvin antwoordt (643/4): wat betreft die gezindheid Gods, wel, men moet zijn „wil" (voluntas), zooals die hier wordt ter sprake gebracht, bezien van uit de uitkomst (effectus). Het gaat in deze plaats, zegt Calvin, niet om Gods verborgen raad.

En als men dan vraagt, of God dan soms tweërlei wil heeft, dan antwoordt hij: dat Gods wil eeng en eenvoudig is (unica et simplex); maar omdat wij niet kunnen doordringen tot den diepen afgrond van Gods verborgen verkiezing, daarom wordt, en dit vanwege onze zwakheid, Gods wil op tweërlei manier ons voorgesteld. Waarom zegt hij, en ik denk hier terug aan wat ik zelf schreef in mijn rede over de wetenschappelijke waarde van den term algemeene genade, waarom zou men hier niet denken aan een anthropomorpha (of -pathische) voorstelling, waarvan men toch in andere gevallen wel degelijk zich rekenschap geeft?

Als dus de V. citaaties aandraagt, niet eens van den laatsten tijd, over een aanbod van genade, dan herinneren wij hem eraan, dat een aanbod van genade nog wat anders is dan een uitvloei van genadige gezindheid.

Maar als hij aan het slot vraagt: „zou het op een gegeven oogenblik niet beter zijn te zeggen: we krijgen dit voor onze gedachten niet sluitend in elkaar", dan vraag ik, niet zonder verwondering, me af: waarom zegt de Vellenga dit nog tegen mij, en niet tegen zichzelf? Want ik zelf heb juist dit argument tegen hem gekeerd? Mijn redeneering was: Kuyper wil alles onder één en denzelfden term vangen: genade. Ridderbos (S. J.) eveneens: royaal (de „altijd royale God!"). De Vellenga ook. Toen zei ik tegen hen: gebruik liever twee woorden, dan één: want God spreekt van zichzelf „bifariam" (op twee manieren, zegt Calvin, hierboven aangehaald).

En nu doet de V. net, alsof dit argument tegen mij zich keert. Terwijl hij zelf juist, met zekere gretigheid, afging op den éénten term van den „altijd „royale God".

Ik herken dien God niet uit de Schrift, en zeg liever: zwijg, als ge niet spreken kunt, en laat dus Gods gezindheid niet uit één woord kennen als altijd royaal. Respondet... voluntatem Dei ab effectu esse considerandum (Calvin: Gods wil is te bezien van uit de uitkomst). K. S.

*• Dr J. Hoek en de confessie

Dr F. L. Bos heeft enkele weken vóór zijn overgang naar de synodocratie het pad gekend door de publicatie van een onjuiste, en dan ditmaal synodocratische sacramentsbeschouwing. Wie de passages wij precies aangeeft uit de schrijvers, die hij citeert, kan desgewenscht het bewijs krijgen, dat ze verkeerd begrepen zijn.

Overigens —

en. Met de
hij trouw in
erleende op-
des Woords.
in oorlog en
als hij trok
e aanspoor-
sprak?
ten zoo snel.
rd de betee-
in de tijden
schetsen, op-
van zijn ge-
e ook dank-
is toegezegd
at de Uitge-
t alsnog te

in de jaren
stanties hier-
at ons even
us werd ge-
mogen pu-

den nadruk.
Dr Dam als:
r wel abon-
hebben be-
aderen. Men
ruchten af-

id — want
rein min of
ensche wijs-
ng van deze
dachten tot
n leven toe.
oof er gaapt
mond van
En scherpe
onze dagen
he invloeden
geen intel-
beoogt niet
niet minder
gen geloofs-

gedwongen
ons steeds
en inhoud
ht verdient.
t besef niet
hten goeden
n oplossing
de Dr Dam
be vruchten
bied in dit
n, dat vele
biv, inzake
de gemeene
de wijze van
holen. Door
emt, zal hij
belangstel-

om behalve
ndelen, niet
et de Uit-
ratuur toe-
van één der
vrijheid der
behandeling
Na een be-
„Een ver-
wijsgeer en
h, De wijs-
levens goed,
jd met zich-
nal, waarna
lten uit de
pictetus be-
stukken be-
gelijk, terug
plaats vond
helft wordt
ons verwijst

waarde van
i onderwijs-
l de ouders
n nog eens
len Heiland
Christelijk
eiligde per-
en een on-
duisternis,

litteratuur
en omtrent
Schriftuur-
op concreet
en, die hier
zelf rijzen?
ven de ver-
kunst van
piratie, „De
en littera-

tuur met tendentie, Beoordeeling van tendentie, Vorm en inhoud onderscheiden, Vorm en inhoud in hun samenhang, Een Calvinistische stijl?

Wordt in den aanvang de moeilijkheid dezer toepassing ootmoedig erkend, niet minder klaar wordt de noodzaak dier toepassing geloovig beleiden en haar aard scherp gekarakteriseerd: „Een toepassing die niet berust op een louter verstandelijke uitwerking van algemeene gedachten, maar het hart vraagt van den mensch, die den geur der kennis Gods (2 Cor. 2 vs 14) ademt en alleen dan op de goede wijze tot stand komt, wanneer die kennis van het begin tot het eind de kennisneming van het te beoordeelen werk naar

Hoe men op Zaterdagmiddag synodaal kan worden

EEN HAAGS RECEPT EN EEN DELFHAVENSE GEBRUIKSAANWIJZING.

Onder dit opschrift schrijft ds Francke in zijn kerkblad:

Bovenstaande titel is waarlijk niet ironisch, noch sarcastisch, noch satirisch bedoeld. „Bedoeld noch gezegd“, maar de waarachtige omschrijving en samenvatting van een onbegrijpelijk droef gebeuren. Men leze slechts het volgende, dat aandoet als spel, maar dan een spelen met de kerk, met de Koning der kerk, met Zijn waarheid en Zijn recht.

Zaterdag 4 Maart zijn er enkele brieven van leden, waaronder ouderling A. v. d. Wilde en diaken G. v. Kesteren, bij de scriba van Delfshavens kerk ingekomen, welke kortweg constateren, zonder enig bewijs, dat door de besluiten van de gebonden Haagse Synode de gronden voor de vrijmaking van '44 zijn weggenomen en gevraagd wordt met de gebonden kerkeraad van Delfshaven zo spoedig mogelijk contact op te nemen om de hereniging te regelen.

Maandagavond 6 Maart in onze kerkeraad (zonder diakenen) de brieven gelezen en besproken en aan br v. d. Wilde aangetoond, dat zijn constatering in strijd met de feiten is. Een antwoord van enkele getypte vellen (dus uitvoerig) aangenomen en de andere dag verzonden. Br v. d. Wilde zeide er nog eens over te zullen nadenken. Hij kreeg het uitvoerige antwoord eerst na een paar dagen.

Antwoord is echter nauw ontvangen en door br v. d. Wilde nog niet eens, of Dinsdagavond 7 Maart vergadering, onder leiding van genoemde A. v. d. Wilde. Besloten: brief voor contactopneming met gebonden kerkeraad van Delfshaven te verzenden. Woensdagavond 8 Maart vergadert de gebonden kerkeraad en die behandelt genoemde brief en henoemt een commissie voor samenspreking met de briefschrijvers.

Vrijdagavond 10 Maart laten A. v. d. Wilde en G. van Kesteren enkele anderen de synodocraat Westrate uit Vlaardingen optreden. Convocaties aan onze leden gezonden en ontvangen op Donderdag 9 Maart! Na afloop van die vergadering kon je in de consistorie je opgeven voor „samenspreking“ (lees: uitlevering). De gebonden deputatie stond sinds 8 Maart al gereed! De gebonden kerkeraadsvergadering voor Zaterdagmiddag was al bepaald!

Zaterdagmiddag 11 Maart praten A. v. d. Wilde, G. v. Kesteren en nog 3 samen met de gebonden kerkeraads-deputatie en stellen „de acte van hereniging“ op.

Gebonden kerkeraad vergadert om 4 uur. Kerkeraad neemt „de acte van hereniging“ aan en A. v. d. Wilde, G. van Kesteren en die drie anderen komen op uitnodiging al op de gebonden kerkeraadsvergadering! Treffende ontmoeting! Ds van Wijk, die in '44 aan Ds Knoop de leiding ontfsuselde en de trouwe broeders in de kerkeraad uitwierp en dat met al zijn macht heeft gedankt en geboden!

Treffend! Zaterdagavond 11 Maart samenkomst van diegenen, die vorige avond zich opgaven voor „samenspreking“, onder leiding van A. v. d. Wilde. De 's middags opgestelde en bereids door de gebonden kerkeraad reeds aangenomen „acte van hereniging“ aan „de samenspreking“ voorgelegd!

Was niet alles prachtig geregeld? De „samenspreking“ was ook al gehouden! Welnu: is u het met de opgestelde „acte“ eens? Ach, even een kink in de kabel: sommigen zaten nog wat met die schorsingen en afzettingen en zo. Toen hebben ze Ds Js v. d. Linden laten aanrukken! Die heeft over de wijze, let wel: de wijze van de schorsing van Prof. Schilder heel aardige dingen gezegd, b.v. dat je elkaar in de verschillende meningen (!) daarover kunt toelieren!

Daarna hebben A. v. d. Wilde en G. v. Kesteren de namen opgenomen van hen, die zich nu „herenigd“ achten! Handtekeningen plaats glad overbodig! Handelden „de ambtsdragers“ A. v. d. Wilde en G. v. Kesteren niet voor „een deel der gemeente“, dat ze „ambtelijk“ vertegenwoordigden?!

's Avonds door de „vertegenwoordigende ambtsdragers“ de namen ingeleverd. Des Zondagsmorgens de namen in de gebonden kerk afgelezen, voorts A. v. d. Wilde als ouderling in de bank, G. v. Kesteren als diaken! Zo werden op die Zaterdagmiddag 18 zielen (waaronder 18 kinderen) even synodaal!

Zaterdagmiddag vergaderde onze kerkeraad naar aanleiding van de schismatieke daden der beide ambtsdragers op Vrijdagavond (vergadering met de synodocraat Westrate als spreker en „voorlichter“) maatregelen te nemen. Ouderling v. d. Wilde werd ook geconvoceerd, doch hij zei, dat 'n middag al was bezet! Nu, dat is achteraf uit 't bovenstaande relaas wel gebleken! Zijn middag en avond waren inderdaad druk bezet!

Alles bijeen en elk ding afzonderlijk genomen: prachthandelingen van „ambtsdragers“! Een pracht van een kerkstijl! Je reinste scheurmaking! Alles van tevoren haast tot op de minuut geregeld, om 's Zondags toch maar klaar te zijn! Spelen met ambtseden! Spelen met mensen! Alles met een ongelooflijke haast en als in een roes! Een gebonden kerkeraad, welke wacht op een lijst

zijn strekking en zijn vorm draagt en leidt“.

Zoo vormt dit artikel, dat ruim 60 pagg. telt, een passende aanvulling. Waarschijnlijk zal het vanwege het onderwerp dat het behandelt in nog breder kring aandacht trekken, dan het eerste gedeelte.

Het boek werd in een keurigen band uitgegeven. De foto van den schrijver, die op verzoek van de uitgevers werd toegevoegd, zou beter tot haar recht zijn gekomen op een andere papiersoort en had niet op de voorpagina, maar op de keerzijde ervan behoorde te worden geplaatst.

Kampen.

H. M. MULDER.

UIT DE HISTORIE

je namen en zonder ze gesproken of gezien te hebben des Zondagsmorgens even afkondigt, dat „de volgende broeders en zusters van de Geref. Kerk, onderh. art. 31 K.O., in overeenstemming met de door de Haagse Synode genomen besluiten de kerkelijke gemeenschap met ons hebben hersteld“ (Kerkblad der gebonden kerk). „Hartelijk welkom!“ Komt laat ons samen de He